

ΣΤΑ ΠΕΤΑΧΤΑ

ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΓΚΑΙΤΕ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

('Ανέκδοτα, άστεία, βιβλιογραφικές πληροφορίες, μεταφραστικοί μαργαρίται και... έπικρίσεις)

Ο έτος 1908 ό διακεκομμένος ήθοποιός του μελοδράματος κ. Μωραΐτης είχε καταπλεύσει με έναν πλανόδιο θίασο στο Κορδελιό της Σμύρνης, όπου αποφάσισαν να παίξουν τον «Φάουστ», τó δραματικό άριστούργημα του Γκαίτε.

χαν Ξαναδεί «Φάουστ», νόμισαν πως ή κομική αυτή σκηνή περιλαμβάνονταν στο πρόγραμμα, είχαν ξεκαθαρθεί στα γέλια και χειροκροτούσαν αδιάκοπα.

Επενέβησαν τέλος οι παριστάμενοι άστυνομικοί, οι όποιοι έβλεπαν τον γαβριά πολυε σκαφαλώσει στη στέγη με τó σκοπό να άπολαύσει δωρεάν τó θέαμα και τόν έξυλοκόησαν.

Μά ό γαβριάς μόλις διώχτηκε από τó θέατρο, αίσθάνθηκε να προσβάλλεται ή φιλοτιμία του και έορξε κατά της σκηνής κάμποσες πέτρες, εκ των όποιων ή μία χτύπησε τó βαθύφωνο του θίασου. Τό διασκεδαστικώτερο δέ είναι ότι τó κοινόν ύπέθεσε ότι και ό λιθοβολισμός περιεχόταν στην παράσταση και εξακολούθησε να χειροκροτεί!...

Σέ άλλη παράσταση του «Φάουστ», τή στιγμή που ό κ. Μωραΐτης επρόκειτο να μονομαχήσει με τόν αδελφό της Μαργαρίτας, μία γυναίκα του λαού που παρακολουθούσε τήν παράσταση, καθισμένη στην πλατεία, φωνάστηκε πως θά γινόταν άληθινά φονικό κ' άρχισε να ξεφρονίζει:

— Μή, παιδί μου!... Μήν τόν περάζεις!... 'Αν σου έφταίξε, άνθρωπος είναι κ' αυτός... Συζώρεςε τον!...

Όταν ό άειμνητος Δ. Φανδρίδης διορίστηκε νομάρχης 'Αθηνών και εγκατεστάθη στη νομαρχία, βρήκε σ' ένα δωμάτιο παρατεταμένο ένα δέμα με βιβλία. Τό πήρε από περιέργεια και άνοήγοντάς τó, ανέκλειψε μ' έκκληση ότι περιείχε αντίτυπα του «Φάουστ» του Γκαίτε, κατά τή γνώστη μετάφραση του ποιητού Προβελεγγίου.

'Από πού είχαν βρεθεί εκεί αυτά τά βιβλία; Πούς τά είχε δώσει και γιά τού λόγου; Κανένας δέν μπορούσε να δώσει άπάντησι σ' αυτό τó μυστήριο.

Ό Φανδρίδης όμως δέν στενοχωρήθηκε και πολύ. Κι' αποφάσισε να διαθέσι τά εύρεθέντα αντίτυπα, κάνοντας έτσι και... προπαγάnda υπέρ της φιλολογίας. Κάθε φορά λοιπόν που πήγαινε κανένας έπισκέπτης, μορφομένος, φυσικά, στο γραφείο του, ό νομάρχης προτού φύγη του έλεγε:

— Πάρε, παρακαλώ, κ' έναν «Φάουστ»! Κι' έτσι ξόδεψε όλα τά αντίτυπα του άριστούργηματος του Γκαίτε.

Θέλετε τώρα και μερικέσ σπάνιες και πολύτιμες βιβλιογραφικές πληροφορίες γιά τά έργα του Γκαίτε που έξεδόθησαν έλληνιστί από της 'Επαναστάσεως και έντεπθεν;

Πρώτος-πρώτος έξεδόθη στην 'Ελλάδα ό «Βέρθερος», σέ δύο τόμους, στα 1843, μεταφρασμένος άτ' τόν καθηγητή Ι. Σεμέλλο, σχήμα 16ον, σελ. α', τόμου μ' + 184, β', 194.

'Η μετάφρασις αυτή έχει γίνει στην καθαρεύουσα, αλλά είναι πιστή και πλήρης, με έκτενη προλεγόμενα και σημειώσεσι, βιογραφίαν του Γκαίτε κτλ. κτλ. 'Επίσης στην άρχή του α', τόμου προσετέθη σέ ξεχωριστό χαρτί και μία γραβουρίτσα του μεγάλου Γερμανού

συγγραφέως.

'Αργότερα, στα 1875 μεταφράσθη και έξεδόθη εν 'Αθήναις τó δράμα του Γκαίτε «Στέλλα», σχήμα 8ον μικρό, σελ. 78.

Στά 1879 μεταφράστηκε και πάλιν ό «Βέρθερος» από κάποιον Παμπούκη και έξεδόθη στας 'Αθήνας, με τόν τίτλο «Τά Παθήματα του Νέου Βερθέρου», σχήμα 16ον, σελ. 190. 'Η β' αυτή έκδοσις του «Βερθέρου» είναι εικονογραφημένη.

Τόν «Φάουστ» τόν μετέφρασε και τόν έξέδωσε πρώτος, σέ πολυτελή έκδοσι, μεγάλου σχήματος, με θαυμάσιες εικόνες, ό ποιητής κ. 'Αριστ. Προβελεγγίος.

Στά 1887 μετέφρασε κ' έξέδωσε τόν «Φάουστ», με τόν τίτλο «Ό Φάουστ», ό ποιητής κ. Γ. Στρατήγης, σχ. 8ον, σελ. 291.

Ό «Φάουστ» μεταφράστηκε κ' έξεδόθη και στα 1916, από τόν ποιητή και διηγηματογράφο Κ. Χατζόπουλο, σχ. 12ον, σελ. 222. 'Επίσης στα 1916 ό Κ. Χατζόπουλος μετέφρασε και τήν «Ιφιγένειαν εν Ταύροις» του Γκαίτε, σχ. 8ον, σελ. 78.

Τήν ίδια εποχή — τó βιβλίον δέν φέρει χρονολογία δυστυχώς — πονηρία τών εκδοτών γιά να φαίνεται πάντα φρέσκο — τήν ίδια εποχή λοιπόν, μεταφράστηκε από τόν λογογράφο κ. 'Ηλ. Βουτιεριδίη και έξεδόθη ή «Μινιόν» του Γκαίτε, σχ. 16ον, σελ. 65.

Τήν ίδια πάλι εποχή — και τó βιβλίον αυτό δέν φέρει χρονολογία — ό λογογράφος Κ. Θεοτόκης μετέφρασε τόν «Ερμάνο και τή Δωροθέα» του Γκαίτε, σχ. 16ον, σελ. 79. ('Εκδοσις Βασιλείου).

Ό «'Εγμοντ» του Γκαίτε έξεδόθη στα 1925, μεταφρασμένος από τόν κ. Ι. Οικονομίδη, σχ. 8ον, σελ. 185.

Αί «'Εκλεκτικά Συγγεγμένα» έξεδόθησαν στα 1929, μετάφρ. Ρ. Γουτάρη, τόμ. Α'—Β', σχ. 8ον, σελ. 201 — 416.

'Η «'Ελένη του Δευτέρου Φάουστ» έξεδόθη τήν ίδια περίπου εποχή, μετάφρ. Θ. Σταύρου, σχ. 16ον, σελ. 100.

Τέλος στα 1930 μεταφράστηκε από τόν ποιητή κ. Ι. Γουτάρη τó έργο του Γκαίτε «Ραϊνέζε Φούξ», με βιογραφικό σημείωμα του κ. Ι. Ζερβού. ('Εκδοσις 'Ελευθερουδάκη).

Ό «Βέρθερος» έξεδόθη τήν τελευταία δεκαπενταετία, κατά μετάφρασις του κ. Ι. Ζερβού, κατ' επανάληψιν.

'Επίσης τόν τελευταίο καιρό έκωλοφόρησε νέαν μετάφρασις του «Βερθέρου» ή έφημερίς «Πολιτεία». Μετάφραστις ό κ. Θεμ. 'Αθανασιάδης.

Ό «Φάουστ» και «'Ερμάνος και Δωροθέα» έχουν έκδοθει εις άβλίας μετάφρασεσι στην ύπερκαθαρεύουσα, εδώ και στη Σηρο, από 40—50 έτών.

Ό Γκαίτε.

Στά παλιότερα χρόνια οι «λόγιοι» μεταφρασταί μετέφραζαν τó όνομα του Γκαίτε ως έξής: Γ κ α ι τ ο ς — Γ α ι τ η ς — Γ ο ι θ ι ο ς και Γοέθ!...

Τό έξωφρενικώτερον όμως όλων είναι τó έξής:

Στά 1882 έξεδόθη στην 'Αθήνα έκατοδωδεκασέλιδος δομιντάνη έπιχώρις κατά του Γκαίτε. Συγγραφεύς του βιβλίου ό καθηγητής 'Ιωάννης Βαρελάς.

'Ιδού και ό τίτλος του: «Ό Φάουστ» του 'Εκτός Τραγωδίας Τραγωδοποιούντος GOETHE, κατά τας τής Ποιητικής 'Αρχάς!...

Τό τί γράφει ό άειμνητος καθηγητής Βαρελάς στην έπίκρισί του αυτή, τó καταλαβαίνετε βέβαια. Χτυπάει τόν Γκαίτε κάτω σαν ... χταπόδι και τόν βγάζει... μηδενικό!...

Η ΣΟΦΙΑ ΤΩΝ ΛΑΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

- 'Αποριξισμό καράβι πρώτο στο λιμάνι άράζει.
— 'Αλυτα και κρίματα γλήγορα μαζώνονται.
— 'Από σπανό δύσκολα βγάζεις τριχα..
— 'Από χείλη βγαίνει ό λόγος και σέ χίλιους καταντάει.
— 'Απόθανε να σ' άγατώ, ζήσ' να σ' έχω άμάχη.
— 'Από πάνω κόκκινο κ' από κάτω κόκκινο.
— 'Από τά μάτια φωτιά κ' από τó στόμα μέλι.

Ό Γκαίτε στη Ρώμη.